

Latvijas attīstības sadarbības politika

Publicēts: 30.06.2021.

Līdz ar iestāšanos Eiropas Savienībā (ES) 2004. gadā Latvija no palīdzības saņēmējas ir kļuvusi par donorvalsti, pildot uzņemtās starptautiskās saistības globālās attīstības veicināšanā un atbalsta sniegšanā attīstības valstīm. Latvijas attīstības sadarbība tiek veidota, balstoties uz globālo attīstības dienaskārtību un vienošanām – Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Dienaskārtības ilgtspējīgai attīstībai 2030 (Dienaskārtība 2030), kas nosaka 17 ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM), Eiropas vienprātības attīstības sadarbībai “Mūsu pasaule, mūsu cieņa, mūsu nākotne”, Adisabebas Rīcības programmu par finansējumu attīstībai, kā arī ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Parīzes nolīgumu. Ņemot vērā Latvijas attīstības sadarbības ģeogrāfiskās un tematiskās prioritātes, attīstības sadarbības politikas veidošanā un īstenošanā tiek ņemti vērā arī citi ES politikas plānošanas dokumenti un ES Padomes secinājumi, tostarp arī ES ārējās darbības un Kaimiņu politikas stratēģijas, ES jaunā stratēģija Centrālāzijai un ES Padomes secinājumi par ES Austrumu partnerības nākotni pēc 2020.gada u.c. Tiecoties pilnveidot Latvijas attīstības sadarbības kvalitāti un efektivitāti, politikas plānošana un īstenošana tiek balstīta arī OECD Attīstības sadarbības komitejas (turpmāk – DAC) rekomendācijās, vadlīnijās un labajā praksē.

Latvijas īstenotās attīstības sadarbības politikas mērķi, rīcības virzieni un uzdevumi balstās [Attīstības sadarbības politikas pamatnostādņēs 2021.-2027. gadam](#) (turpmāk – Pamatnostādnes). Ar šīm Pamatnostādņēm Latvija atkārtoti apliecina savu apņemšanos sniegt ieguldījumu pasaules un partnervalstu ilgtspējīgā un demokrātiskā attīstībā un globālu izaicinājumu risināšanā. Pamatnostādnes turpina vairāk nekā 15 gadus veidotās Latvijas attīstības sadarbības politikas un sistēmas evolūciju.

Attīstības sadarbības politikā Latvija izceļ sadarbības un partnerību nozīmi visos attīstības sadarbības posmos gan Latvijas attīstības sadarbības kopienas ietvaros, gan attiecībā ar partnervalstīm un citiem attīstības sadarbības īstenošanā, jo īpaši Eiropas Savienības ietvaros. Latvija attīstības sadarbībā atbalsta starpnozaru un starpsektoru sadarbību un partnerību, uzsverot dažādu iesaistīto pušu – valsts pārvaldes, pašvaldību, pilsoniskās sabiedrības, akadēmisko institūciju, privātā sektora un to ekspertu – lomu un pievienoto vērtību attīstības sadarbībā. Attīstības sadarbības īstenošanā Latvija ir atvērta arī sadarbībai ar citiem donoriem, īpaši reģionos, kur Latvijas iesaiste ir bijusi mazāka.

Ņemot vērā partnervalstu vajadzības, Eiropas Savienības līmenī noteiktos sadarbības virzienus un Latvijas salīdzinošo pieredzi un ekspertīzi, Latvija turpinās sniegt atbalstu partnervalstīm, īstenojot attīstības sadarbību tiesiskuma veicināšanas, publiskās pārvaldes attīstības un tās spēju stiprināšanas, uzņēmējdarbības attīstības, dzimumu līdztiesības, demokrātiskas līdzdalības veicināšanas un pilsoniskās sabiedrības attīstības, izglītības, kā arī klimata pārmaiņu un vides aizsardzības jomās, tādējādi sniedzot ieguldījumu Dienaskārtības 2030 ieviešanā. Tematisko prioritāšu īstenošanā Latvija pievērš uzmanību arī digitalizācijai kā attīstības veicinātajam un atbalsta inovatīvus un pārbaudītus digitālus risinājumus, kas var veicināt valsts pārvaldes efektivitāti, sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un jaunu ekonomisko iespēju radīšanu partnervalstīs. Saskaņā ar Pamatnostādņēm Latvijas attīstības sadarbības ģeogrāfiskās prioritātes ir ES Austrumu partnerības valstis (īpaši Gruzija, Moldova, Ukraina, kā arī Baltkrievija) un Centrālāzijas valstis (īpaši Kirgizstāna, Tadžikistāna un Uzbekistāna). Vienlaikus, palielinoties attīstības sadarbības politikas īstenošanai paredzētajam finansējumam, Latvija pirmo reizi kā prioritāti nosaka atbalsta sniegšanu citiem reģioniem (īpaši Āfrikas valstīm), sniedzot ieguldījumu globālos sabiedriskos labumos un globālu izaicinājumu risināšanā, kā arī ievērojot Latvijas oficiālās attīstības palīdzības saistības atbalstīt arī vismazāk attīstītās valstis.

Pamatnostādnes nosaka, ka līdz 2027. gadam Latvijai OAP jānovirza vismaz 0,23% no NKI. Finansējuma palielināšanas modelis apstiprināts konceptuālajā ziņojumā [“Par attīstības sadarbībai paredzētā finansējuma palielināšanu 2021. – 2025.gadā”](#).

Lai sekmētu Pamatnostādņēs noteikto Latvijas attīstības sadarbības mērķu sasniegšanu, izstrādāts [Attīstības sadarbības politikas plāns 2021. – 2023.gadam](#) (turpmāk – Plāns). Plānā ir iekļauti konkrēti pasākumi, Pamatnostādņēs noteiktā Latvijas attīstības sadarbības politikas mērķa "veicināt ilgtspējīgu attīstību un nabadzības izskaušanu, tiesiskumu un labu pārvaldību attīstības valstīs,

jo īpaši Latvijas prioritārajās partnervalstīs, sniedzot ieguldījumu Dienaskārtības 2030 ieviešanā" sasniegšanu, īstenojot attīstības sadarbību tiesiskuma veicināšanas, publiskās pārvaldes attīstības un tās spēju stiprināšanas, uzņēmējdarbības attīstības, dzimumu līdztiesības, demokrātiskas līdzdalības veicināšanas un pilsoniskās sabiedrības attīstības, izglītības, kā arī klimata pārmaiņu un vides aizsardzības jomās.

Latvijas attīstības sadarbības politika iespēju robežās tiek īstenota saskaņoti ar drošības, migrācijas un tirdzniecības politiku. Tiek meklētas sinerģijas ar šo politiku, kā arī ārējās ekonomiskās un vides politiku instrumentiem.

Īstenojot attīstības sadarbību, Latvija ievēro cilvēktiesībās balstītu pieeju un visās attīstības sadarbības aktivitātēs uzsver tādus horizontālus principus kā cilvēktiesības, demokrātija, dzimumu līdztiesība, pilsoniskās sabiedrības līdzdalība, vides ilgtspēja un klimata pārmaiņu jautājumu integrācija.

Daudzpusējā sadarbība

Latvija sniedz savu ieguldījumu globālās attīstības veicināšanā, atvēlot finansējumu starptautisko organizāciju attīstības sadarbības programmām, projektiem un palīdzības fondiem, kā arī veicot regulāras iemaksas starptautiskajās institūcijās (piemēram, ES, ANO, OECD, Pasaules Banka). Obligāto iemaksu veikšana galvenokārt izriet no Latvijas dalības attiecīgajā starptautiskajā institūcijā. Ņemot vērā, ka lielākā daļa no Latvijas sniegtās attīstības palīdzības tiek novirzīta caur ES attīstības politikas instrumentiem, programmām utt., Latvijai ir īpaši būtiski aktīvi iesaistīties daudzpusējās attīstības politikas plānošanā. Kopumā aptuveni 90% katru gadu no Latvijas sniegtās attīstības palīdzības veido daudzpusējā palīdzība.

Divpusējā sadarbība

Aptuveni 10% no Latvijas sniegtās attīstības palīdzības veido divpusējā palīdzība, kas ietver Ārlietu ministrijai piešķirtā attīstības sadarbības politikas budžeta ietvaros īstenotos projektus, humāno palīdzību un finansējumu divpusējai attīstības sadarbībai, kas tiek maksāta no attiecīgo valsts iestāžu budžetiem. Divpusējā sadarbība tiek īstenota, pamatojoties gan uz Latvijas politikas prioritātēm un iespējām, gan uz partnervalstu nacionālajiem attīstības plāniem un aktuālajām vajadzībām. Projektu īstenotāji divpusējās sadarbības ietvaros ir valsts un pašvaldību institūcijas un to pārstāvji, nevalstiskās organizācijas un privātais sektors. Divpusējā attīstības sadarbība ir arī būtisks instruments valsts starptautiskās redzamības veicināšanai, ekspertu pieredzes stiprināšanai, kā arī kontaktu veidošanai.

Attīstības sadarbības politikas konsultatīvā padome

Attīstības sadarbības politikas konsultatīvā padome ir konsultatīva institūcija, kas izveidota, lai stiprinātu Latvijas divpusējo attīstības sadarbību, veicinātu sabiedrības izpratni par attīstības sadarbības politiku un sniegtu atbalstu tās īstenošanā, kā arī sekmētu Latvijas aktīvu iesaistīšanos ES un globālās attīstības sadarbības politikas veidošanā un īstenošanā. Padomes sēdes noris pēc nepieciešamības, bet ne retāk kā divas reizes gadā. Tās sastāvā ir gan valsts, gan nevalstisko institūciju pārstāvji, tādējādi nodrošinot pēc iespējas plašāku viedokļu pārstāvību.

[Attīstības sadarbības politikas konsultatīvās padomes nolikums](#)

<https://www.mfa.gov.lv/lv/latvijas-attistibas-sadarbibas-politika>